

میلیونی و تشریفی بخش

درباره مواجهه جامعه ایران با پدیده صادق بوقی و اهمیت آن

حمیدرضا جلیلی پور
استاد جامعه‌شناسی
دانشگاه تهران

صادق بنامتجد معروف به «صادق بوقی» متولد ۱۳۳۲ در رشت است. وی سال‌ها به‌عنوان بوقی، تیم‌های فوتبال شمال کشور را در ورزشگاه‌ها تبلیغ می‌کرده است. سپس از بازیگری به ماهی‌فروخته‌گردی و در شرایط کنونی تاکسی‌دار. او قبلاً هم برای کسبه محل می‌رقصیده است و کلیپ‌های او از ۱۳۹۹ در فضای مجازی هست. آخرین رقص او در ۲۷ آبان ۱۴۰۲ در فضای مجازی نشر یافت. کلیپ او فراگیر شد. از آن‌ها بعد، شایعه بازداشت آقای صادق مطرح و صفحه اینستاگرامی او مسدود می‌شود. بعد پلیس بازداشت وی را تکذیب می‌کند و صفحه او باز می‌شود. نکته جالب اینکه در کمتر از بیست روز بازدیدکنندگان صفحه او از سی هزار نفر به یک میلیون می‌رسد. سوال این است که چرا بخشی از مردم چنین واکنشی میلیونی انجام می‌دهند؟

به نظر می‌رسد تا حدودی پاسخ به این سوال در «زمینه کنونی جامعه ایران» روشن است. زیرا در شرایط فعلی:

- ۱- جامعه ایران یک بخش مهمی ناراضی دارد و همه آن‌ها هم مایل دارند.
- ۲- در جامعه ایران با بخش مهمی ناراضی اگر ناراضی‌ها کاهش نیابد، پیامد این عدم کاهش این است که یقه دولت و جامعه مدنی را رها نمی‌کند.
- ۳- جامعه ایران ناراضی است ولی در عین حال، برای ابراز ناراضی‌اش تا حالا به «سیم آخر» زده، همه عقلا، نیت، محاسبه و «هزینه و فایده» است. ابراز ناراضی اگر کم‌هزینه باشد، مردم ناراضی پای کار می‌آیند و ابرازش می‌کنند. قبلاً مردم ناراضی برای ابراز ناراضی‌اش از امکانات انتخابات استفاده می‌کردند و ناراضی‌های خود را کم‌هزینه مطرح می‌کردند؛ متأسفانه ساختار سیاسی کشور (که در شرایط کنونی محصور «خالص گرایان» است) قدر این خصیصه خوب مردم را ندانست.
- ۴- پس از آنکه بخش زیادی از مردم ناراضی به این نتیجه رسیدند انتخابات فایده ندارد، از فرصت‌های دیگر استفاده کردند. در سال ۱۳۹۶ مالی‌اقتصادی و مؤسسه‌های اعتباری وصل به کر در مشهد یک فرصت درست کردند و مردم ناراضی در ۱۰ شب و در ۱۰۰ شهر ابراز ناراضی کردند. در سال ۱۳۹۸ افزایش ناگهانی قیمت سوخت این فرصت را برای ناراضیان ساکن حومه‌های شهرهای بزرگ برای اعتراض فراهم کرد. در سال ۱۴۰۰ کمبود آب در خوزستان و اصفهان این فرصت را فراهم کرد. در سال ۱۴۰۱ هم جایناختن مهسا فضا را برای ابراز ناراضی مردم آماده کرد.
- ۵- پس از اعتراضات مهسا و کنترل امنیتی فضا، باز مردم معترض

همچنان دنبال استفاده از فرصت برای اعلام ناراضی‌ها هستند. یکی از آن‌ها همین بی‌روسری بودن ۲۰ درصد زنان در جاهایی است که می‌توانند روسری نداشته باشند. دیگری هم همین همراهی با صادق بوقی است. رقص یک پیرمرد در گفتمان حاکم قبیح شمرده می‌شود؛ ولی مردم ناراضی با آن همراهی می‌کنند تا تعارض خود را به‌شکلی کم‌هزینه‌شان دهند.

۶- دو مسیر است که می‌توان ناراضی‌ها را کاهش داد که متأسفانه، بلوک قدرتی با تبحر بی‌توجه به این دو مسیر هست:

اولین مسیر این است که حکومت به‌عنوان مهمترین نهاد در ایران در مسیر «توسعه همه‌جانبه و پایدار و مشارکتی و عادلانه» قرار بگیرد. یکی از شرایط تحقق این امر، حضور شایسته‌گان است. متأسفانه مسئولین ایران حتی با نام «توسعه» مسئله دارند؛ تا جایی که اسم برنامه هفتم را هم توسعه نگذاشته است. مسئولین توسعه‌اندیشه‌ای غربی می‌دانند و با عقل و علوم انسانی عرفی مشکل دارند و اخیراً به «شبه‌علم» دخیل بسته‌اند. حتی پانزده سال است دکتر رضا داوری، فیلسوف و رئیس سابق فرهنگستان جمهوری اسلامی، می‌گوید که ما به عقل «توسعه‌گر» نیاز داریم. این سخن را فقط دکتر عبدالکریم سروش و دکتر محمد شهبازی نمی‌گویند.

دومین مسیر، تقویت مؤلفه‌های جامعه‌مدنی در ایران است. جریان حاکم مخالف سازمان‌یابی مدنی مردم است و معتقد است، سازمان بسیج، مساجد و عزاداری‌ها و «تظاهرات‌های مناسبتی» کافی است و چنان‌که در تلویزیون هم گفته‌شد، «مملکت مال حزب‌اللهی‌هاست». صدوسیما صدای مردم متنوع ایران نیست. در فضای مجازی سایت‌های خبری معتبر و ضدشایعه کم است و به‌جای آن سایت‌های جنگ سایبری فعال هستند. فیتله‌ها رنج‌های را که عده‌ای دور آن‌ها جمع بشوند، پایین می‌کشند. به‌طور مثال، مدت‌هاست در حسینیه ارشاد با تشکیل محافل مذهبی پرجمعیت‌نویان دینی مخالفت می‌شود. چهار تا انجمن علمی در دانشگاه‌ها دارند با چراغ پایین کار می‌کنند همین‌ها تحمل نمی‌شوند و مرتب تذکر می‌دهند که زودتر محل دانشگاه را خالی کنید!

با وجود دو مانع فوق (مدیریت غیرتوسعه‌گرا و جامعه‌مدنی ضعیف) قصه ناراضی‌ها تمام نمی‌شود. باز مردم دنبال فرصت می‌گردند تا ابراز ناراضی‌اش ارزان بکنند، آخرین این فرصت‌ها در «قر صادق بوقی» بود که مردم با آن همراهی کردند. اکثریت مردم ناراضی تاکنون به استفاده از این روش‌های کم‌هزینه ادامه داده‌اند؛ اما اگر ۱۰ درصد هم احتمال بدهیم که ممکن است روزی به سیم آخر بزنند (خصوصاً اگر شرایط نامثلی با جنگ به ایران تحمیل بشود)، یک ساختار عاقل‌سعی می‌کند هر چه زودتر دست از انحصارگری و لج‌بازی مرامی بردارد و راه درمان ناراضی‌ها را باز کند.

متأسفانه یک خطای دیگر هم دارد در ایران رخ می‌دهد و آن این است که بلوک قدرتی می‌گوید ما مردم ناراضی داریم، ولی به‌جای آن «شبکه‌گسترده مقاومت» در منطقه داریم. در حالی که اگر شبکه‌مقاومت ایران در منطقه با یک دیپلماسی مؤثر (بهتر از قطر) همراه نشود، نان این شبکه را چسب اولاً چین، عربستان، امارات و قطر بخورند. ثانیاً اگر ایران نتواند پایه مهم قدرت خود را که اقتصادی است تقویت کند یعنی نتواند ناراضیان اقتصادی را با برنامه‌های مؤثری کاهش بدهد (که فعلاً چشم‌انداز مثبتی برای وضع اقتصادی ایران نیست) این شبکه مقاومت حتی برای بلوک قدرت حالت بازدارندگی نخواهد داشت.

از حذف صفر تا مراجعه به دادگاه

حاشیه‌ای بر اظهارات اخیر وزیر علوم به مناسبت هفته پژوهش

سولت شجاعیان
نویسنده و فعال سابق دانشجویی

که با شاخص میزان مراجعه مردم به دادگاه‌ها یا به عبارت روشن‌تر تعداد پرونده‌های ثبت‌شده در محاکم قضایی محاسبه می‌شود.

آمار تعداد پرونده‌های قضایی در ایران براساس اظهارات مسئولین در قوه قضائیه، یکی به گفته‌های وزیر وقت دادگستری درباره گزارش عملکرد واحدهای قضایی در سال ۱۳۹۸ برمی‌گردد که عنوان کرده: «تعداد ۱۳ میلیون و ۵۶۳ هزار فقره پرونده در یک سال اخیر به دادگستری‌های کل کشور وارد شده» «همچنین بیانات آیت‌الله‌املی لاریجانی، رئیس وقت قوه قضائیه در سال ۱۳۹۵ که عنوان داشته: «دادگستری جمهوری اسلامی به ۱۵ میلیون و ۳۰۰ هزار پرونده رسیدگی کرده است که این میزان بسیار فراتر از استانداردهای بین‌المللی است.»^۱

احتمالاً منظور آیت‌الله‌املی از استانداردهای بین‌المللی میزان پرونده‌های محاکم دیگر کشورهاست که اتفاقاً اشاره درستی بوده و از قضا برخلاف تصورات وزیر علوم عنوان شده است. به عنوان نمونه در پورتال اطلاع‌رسانی اداره آمار فدرال آلمان به‌عنوان یک کشور غربی که با توجه به میزان جمعیت قابلیت مقایسه در این رابطه با کشور ما را دارد، عنوان گردیده «در سال ۲۰۲۱ تعداد چهار میلیون و نهصد هزار پرونده تحقیقاتی در دفاتر دادستانی عمومی تکمیل شده است»^۲ یعنی حدود سه برابر کمتر از پرونده‌های تشکیل یافته در کشور ما که در حقیقت نشانگر این است که مردم آلمان سه برابر کمتر از ایران به قانون مراجعه می‌کنند یا در پورتال وان‌لگال که یک پایگاه حقوقی در آمریکا است، آمده: «سالانه بیش از ۴۰ میلیون پرونده قضایی در ایالات متحده تشکیل می‌شود»^۳ این آمار با توجه به جمعیت حدود سیصدوسی میلیون آمریکا، یعنی نرخ ۱۲ صدم درصد مراجعه مردم به محاکم که باز هم حدود ۴ صدم درصد از کشور ما کمتر است...

منبع:

- ۱- خبرگزاری ایرنا
- ۲- خبرگزاری مهر

3- <https://www.destatis.de/>

4- <https://www.onefalq.com/>

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش
یک

مرجعیت علیه فیلترینگ

بررسی بیانات آیت‌الله جوادی آملی درباره غیراخلاقی بودن بستن فضای مجازی و فروش فیلتر شکن

پریسا هاشمی
گزارشگر پارلمانی هم‌میهن

فیلترینگ همچنان بازار فروش فیلترشکن در ایران را رونق بخشیده و حالا مرجعیت نیز به شرایط کنونی اعتراض داشته و آیت‌الله جوادی آملی در دیدار با سیدمحمدامین آقامیری، دبیر شورایعالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی به صراحت اعلام کرد: «هم فضای مجازی بسته می‌شود، هم فیلترشکن فروخته می‌شود؟ این با اخلاق سازگار نیست.»

خرید و فروش فیلترشکن جرم حساب می‌شود. شاید به همین دلیل بود که عیسی زارع‌پور، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات وجود آن را تکذیب می‌کرد اما این تکذیب‌ها روز ۲۰ تیر ۱۴۰۲ شکست: آقای وزیر توصیه کرد: «مردم برای حفظ امنیتشان در فضای مجازی، از فیلترشکن رایگان خارجی استفاده نکنند.» به عبارت دیگر مردم چاره‌ای ندارند به جز آنکه فیلترشکن‌های داخلی را بخرند و به توصیه غیرمستقیم آقای وزیر به جرم روی آوردن تا بتوانند از اینترنت استفاده کنند. از سوی دیگر ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم آنقدر شیفته فضای مجازی شده که دستورات خود را در این فضا صادر می‌کند و به‌نوعی به‌عنوان کارتابل از آن استفاده می‌کند. حالا این ضدتوقیف‌گویی‌ها، ادامه اعمال فیلترینگ و فروش فیلترشکن‌ها با واکنش آیت‌الله جوادی آملی روبه‌رو شده است. او روز گذشته ابتدا درباره استفاده از فضای مجازی تأکید کرد: «در همان اوایل که فضای مجازی مطرح شد، ما گفتیم که این فضا، فضای حقیقی است و نه فضای مجازی. در فضایی که اندیشه ردوبدل می‌شود، در فضایی که شما می‌توانید خواسته‌های خود را مطرح کنید و خواسته‌های دیگران را پاسخ دهید، این فضا، فضای حقیقی است.»

این مرجع تقلید تأکید کرد: «کارها را به‌گونه‌ای انجام دهید که اگر دیگری بفهمد، خجل نشوید. اگر کار و عملی، زیر میزی و رو میزی است که اگر مردم بفهمند، خجل می‌شوید، نباید آن کار را انجام دهید. ضمن آنکه باید بدانیم «وزر» یعنی سنگینی و «وزیر» یعنی کسی که بار سنگین مملکت را برمی‌دارد. باید کاری انجام داد که بسیاری از دوش خود و دیگران برداشته شود و نگذاشت که مردم زیر بار مشکلات، خم شوند. کسی که نداند یا نتواند بار مملکت را بردارد، «وزیر» نیست، خودش «وزر» است. ایرانی‌ها بزرگ‌اند و بزرگ‌زاده، ایران هم تاریخ دارد و هم جغرافیا، در هر کجای ایران قدم بگذارید، آثار باستانی فراوانی وجود دارد. اسلام که آمد، بزرگ بودیم، بزرگ‌وارتر شدیم، لذا همه تلاش باید بر مبنای سطح یک زندگی در شأن مردم باشد.»

آیت‌الله جوادی آملی در حالی این اظهارنظر را دارد که اینترنت برای مردم فیلتر است و مجبورند برای ورود به برخی اپلیکیشن‌ها،

سایت‌ها و برنامه‌ها با فیلترشکن وارد شوند. فیلترشکن‌ها هم علاوه بر پولی که به مردم تحمیل می‌کنند، در سطح جهانی نیز برایشان مشکل‌ساز شده است. برخی از اپلیکیشن‌های خارجی فیلترشکن‌ها را به عنوان بدافزار شناخته و کاربران ایرانی حتی در موضوعات تحقیقاتی هم گاه با مشکل روبه‌رو می‌شوند.

▼ درآمد فروش فیلتر شکن

فیلترینگ بی‌سابقه که در پی اعتراضات سال گذشته بیش از پیش گسترش پیدا کرد، باعث شد بسیاری از مشاغل خرد و خانگی از بین برود و فروشگاه‌های آنلاین تا پرتگاه ورشکستگی کشیده شوند. بعضی از این مشاغل کار خود را کنار گذاشتند و برخی دیگر به قول خودشان «به خاک سیاه نشستند.» برخی هم با هر مشقتی که هست سعی دارند گلیم خود را از آب بیرون بکشند. کشورمان بیش از ۷۰ میلیون کاربر فعال در اینترنت دارد. از این تعداد، ۴۸ میلیون نفر از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند و آنطور که برخی از خبرگزاری‌های داخلی اعلام کردند گردش مالی فیلترشکن‌ها ماهانه ۸۰۰ میلیارد تومان است.

سال گذشته فیلترینگ گسترده و عجیبی اعمال شد آن‌هم به بهانه «امنیتی بودن شرایط و جو کشور» اما با وجود برطرف شدن شرایط امنیتی این فیلترینگ هنوز هم ادامه دارد. طرحی با نام «صنایع از کاربران فضای مجازی» نیز در پستوی مجلس بررسی شد و بر پایه اصل ۸۵ به تصویب رسید؛ اما این فیلترینگ مخصوص مردم است؛ مردمی که به‌زعم دولت فرهنگ استفاده از فضای مجازی را ندارند و این دولت است که باید برای آنها تصمیم‌گیری و حد و حدود آنها را مشخص کند. در مقابل این تصمیم‌ها برخی از مسئولان و اқشار جامعه از اینترنت بدون فیلتر استفاده می‌کنند که نام آن را اینترنت طبقاتی گذاشته‌اند.

▼ چه کسی پشت مافیای فیلتر شکن است؟

نمایندگان مجلس هم به این موضوع واکنش بسیاری نشان دادند. جواد نیکبین، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس از تریبون رسمی رسانه ملی اعلام کرد: «من فکر می‌کنم نویسندگان فیلترینگ همان‌هایی هستند که فیلترشکن تولید می‌کنند. گردش مالی وی، پی.ان دست‌سازنی است که فیلتر می‌کنند. وی، پی.ان فروش‌ها در داخل کشور هستند نه خارج کشور.»

جلال محمودزاده، نماینده مردم مهاباد در مجلس نیز با اشاره به سودی که به جیب وزارت ارتباطات می‌رود، تأکید کرد: «بیش از ۷۰ درصد مردم در کشور از فیلترشکن استفاده می‌کنند. این باعث می‌شود میلیون‌ها نفر به سمت خرید فیلترشکن بروند تا از شبکه‌های خارجی استفاده کنند. این امر گردش مالی فراوانی دارد و به ضرر اقتصاد کشور است. چراکه اغلب فیلترشکن‌ها خارجی هستند و این پول از کشور خارج می‌شود. زمانی

یلدای گران

سفرهای که یک تا یک‌ونیم میلیون تومان آب می‌خورد

کرد، بنا بر نرخ‌نامه‌ای هر کیلو هندوانه در صورتی که زیر ۴ کیلوگرم وزن داشته باشد، ۱۰۵۰۰ تومان در هر کیلو قیمت دارد و در صورتی که وزن آن بالای ۴ کیلوگرم باشد، قیمت آن ۱۴۵۰۰ تومان در هر کیلو است. بر همین اساس هر کیلو انار ۲۷۰۰۰ تومان، انواع سیب ۳۶۰۰۰ تا ۲۲۰۰۰ تومان، کیوی ۳۶۰۰۰ تومان، انواع نارنگی از ۲۲۵۰۰ تا ۲۵۰۰۰ تومان، انواع پرتقال از ۱۳۵۰۰ تا ۲۲۰۰۰ تومان، انگور ۳۶۰۰۰ تومان، انواع موز از ۵۵۰۰۰ تا ۵۹۰۰۰ تومان و خرما و ۴۰۰۰۰ تومان در هر کیلو قیمت دارند.

▼ قیمت ۴۸۰ هزار تومانی آجیل شب یلدا

آجیل یکی دیگر از الزامات این شب ویژه است؛ کالایی که غلامرضا خدایی، رئیس اتحادیه خشکبار و آجیل‌فروشان قیمت مصوب اتحادیه را برای آن در شب یلدا ۴۸۰ هزار تومان تعیین و در مقایسه با شب عید ازان‌تر توصیف کرده است. او همچنین گفته است: «قیمت آجیل نسبت به شب عید ۱۰ تا ۱۵ درصد ازان‌تر شده است. همچنین بسته ۱۵ تا ۲۵ درصد در اقلام مختلف و تخمه‌زاپنی ۴۰ درصد کاهش یافته است. در اقلام دیگر نیز قیمت‌ها ثابت بوده است. به‌طور کلی قیمت آجیل در شب یلدا امسال نسبت به شب عید مناسب‌تر است.» البته مدیرعامل میداین میوه و تره‌بار تهران به مناسبت شب یلدا، آجیل شور را به قیمت کیلویی ۳۲۶ هزار تومان و آجیل مخلوط شیرین را کیلویی ۳۲۱ هزار تومان اعلام کرده است. این نکته نیز قابل تأمل است که قیمت میوه و خشکبار طی یک‌سال گذشته ۵۱/۶ درصد رشد داشته است.

▼ قیمت میوه شب یلدا

به هر روی اسدالله کارگر رئیس اتحادیه فروشندگان میوه و سبزی استان تهران، دوروز پیش از نظارت ویژه بر بازار میوه در روزهای پایانی ماه خیر داد و گفت: «برای شب یلدا هیچ کمبودی در اقلام مختلف میوه نداریم. تمهیدات لازم جهت نظارت ویژه بر بازار شب یلدا در نظر گرفته شده و بازارسان اتحادیه قطعاً در سطح بازار نظارت‌های لازم را انجام می‌دهند. برای مغازه‌دارانی که اعضای اتحادیه فروشندگان میوه و سبزی تهران هستند پیامک‌هایی فرستاده می‌شود که گران‌فروشی و افزایش قیمتی اتفاق نیفتد. البته چون عرضه میوه در سطح بازار رقابتی است، فروشندگان حتی سود خود را برای فروش بیشتر کاهش می‌دهند.»

سازمان مدیریت میداین میوه و تره‌بار شهرداری تهران نیز با انتشار آخرین قیمت انواع میوه‌های پر مصرف در شب یلدا، روز گذشته اعلام

گزارش
دو